مدیریت شهری
شماره ۳۸ بهار ۹۴
No.38 Spring 2015
۴۲۵-۴۴۸
زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۵/۱۷ زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۳/۱۱/۱

امکان سنجی مشارکت شهروندان در مدیریت و توسعه پارک های محله ای شهر تهران

عبدالحسین کلانتری - استادیار جامعه شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران.
بهرام رسولی* - کارشناس ارشد پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده
هدف اصلی این مقاله، امکان سنجی مشارکت شهروندان در مدیریت و توسعه پارک های محله ای، از طریق سنجش میزان تمایل آنان و عوامل موثر بر آن در سطح شهر تهران است.جهت بررسی موضوع پژوهش از نظریات رابرت دال و نظریه کنش مستدل آیزن و فیش باین استفاده شده است. برای پاسخ گویی به سوال اصلی پژوهش، یعنی میزان تمایل به مشارکت و عوامل موثر بر آن، پیمایشی با استفاده از ابزار پرسش نامه بر روی ۴۰۰ نفر از مراجعه کنندگان به پارک های محله ای، که با روش نمونه گیری خوشه‌ای و تصادفی ساده انتخاب شده‌اند، انجام گرفته است. در این پژوهش، رابطه متغیرهای گرایش به رفتار مشارکتی، هنجار ذهنی، تصور فرد از اهمیت مشارکتش، تصور فرد از مهارت ها و تخصص هایش، میزان زمان اختصاصی، مشوق مالی، میزان اعتماد به کارائی و عملکرد شهرداری با متغیر وابسته میزان تمایل به مشارکت مورد سنجش قرار گرفته است که مهم ترین نتایج مبین آن است که میزان تمایل به مشارکت بر اساس طیف لیکرت (در بازه ۱ تا ۵) ۳/۳۵ و درحد متوسط به بالا است.از میان عوامل موثر بر تمایل به مشارکت، عواملی چون گرایش به رفتار مشارکتی، تصور فرد از مهارت و تخصص، میزان زمان اختصاصی و مشارکت در قبال مشوق مالی بیشترین تأثیر را بر متغیر تمایل به مشارکت داشته اند. این متغیرها توانسته اند ۴۰/۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته تمایل به مشارکت را تبیین کنند.

واژگان کلیدی: مشارکت شهروندی، پارک محله ای، فضای سبز، کنش مستدل.

Feasibility of citizen participation in the management and development of neighborhood parks in Tehran

Abstract
This research attempts to investigate the level of willingness to participation in management and development of a neighborhood park among visitors of neighborhood parks of urban areas in Tehran .To study this issue, Robert Dahl's theory and the theory of reasoned action has been used. To response the main question of the study, namely the willingness to participation and factors affecting it, this study used a questionnaire on 400 visitors of neighborhood parks by the cluster sampling and simple random sampling in 2013. In this research we examined the relationship of variables attitude toward participatory behavior, subjective norms, the imagination of a person of the importance of participation, his imagination of his skills and expertise, the amount of time dedicated, financial incentives, confidence to the performance of municipal with dependent variable of willingness to participation. The results demonstrated the level of willingness to participation (in the range 15 to 75) is 50/29 and that is moderate to high. Among the factors that influence the willingness to participation, Factors such as attitude toward participatory behavior, imagination of a person of his skills and expertise, the amount of time dedicated and financial incentives have the greatest impact on willingness to participation.

Keywords: Citizen Participation, Neighborhood Park, Landscape, Reasoned action

* نویسنده مسئول مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۳۵۳۵۶۰۹۷۵؛ رایانامه: rasouli.b@alumni.ut.ac.ir

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

مقدمه و بیان مساله

امروزه به مشـارکت بعنوان مؤلفه اساسی و تفکیک ناپذیر توسـعه نگریسـته می شـود و روز بـه روز بـر اهمیت آن افـزوده می شـود. در ایـن دیدگاه، مردم بـه مثابه محور توسـعه و مشـارکت آنـان بـه مثابـه پیش نیـازی برای موفقیـت سیاسـت ها و برنامه هـای یـک کشـور در نظـر گرفتـه می شـود. مشـارکت از طریق سـازماندهی گروه ها، سـرمایه اجتماعی جامعه را گسـترش می دهد و سـاز وکاری اسـت که گروه های فرعی و حاشـیه ای را توانمند می سـازد تـا در متن جریان هـای اصلی حیات اجتماعـی خـود ایفـای نقـش و تأثیر گـذاری بیشـتری داشـته باشـند (غفـاری و نیـازی، ۱۳۸۶، ص ۱۰۵). یونسـکو در نوزدهمیـن اجـلاس خود در سـال ۱۹۷۶در نایروبـی رهیافت «توسـعه درون زای انسـان محـور» را مطـرح سـاخت و لـزوم اجـرای آن را در برنامه هـای مردم گـرا اعـلام کـرد. در ایـن رهیافت لزوم مشـارکت بیـش از پیـش مـورد تأکیـد قـرار گرفـت و بـه محـور اساسـی توسـعه بـدل گردیـد (ارجمندنیـا، ۱۳۸۰، ص ۲۳). شـراکت مـردم در عین حال که هدف اسـت یکی از نیازهای اساسـی بشـری به شـمار می آیـد. کنفرانس اصلاحـات کشـاورزی و توسـعه روسـتایی در ژوئیـه سـال ۱۳۷۹ در شـهر رم مشـارکت را حق اساسـی بشر دانسـته اسـت و دهـه هشـتاد را دهه توسـعه اقتصادی بـا نگرش هـای جدیـد و طـرح رهیافـت توسـعه پایدار، حفـظ محیط زیسـت و مشـارکت برشـمرده اسـت. آخریـن دهـه قـرن بیسـتم نیـز دهـه توسـعه پایـدار، دهه توسـعه انسـانی و ضـرورت به کارگیـری و نهادینه کـردن مشـارکت مردمـی در روند توسـعه پایـدار اعلام شـد (حسـینی، ۱۳۸۸، ص ۴۳). نهادهایـی چون بانک جهانـی یکـی از شـروط اصلـی تحقـق برنامه هایـی چـون بهبـود مدیریـت شـهری و افزایـش بهـره وری شـهری را بهره گیـری از مشـارکت های عمومـی و خصوصـی می داند.عموماً بـه شـهرداری-ها توصیـه می شـود تـا بـا انجـام کارهایـی چـون مقررات زدایـی و اصـلاح نظامهای حقوقـی مربـوط بـه زمین، مسـکن، امور مالـی، زیربناهـا، خدمـات و بازارهـای اشـتغال، تمرکززدایـی قدرت هـای مدیریت شـهری از سـطوح مرکـزی بـه سـطح دولت محلـی و مشـارکت عمومـی و گروه هـای محلـی در طراحـی و اجـرای پروژه هـا و بهبـود امـور مالـی در جهت حل مشـکلات خویش گام بردارنـد. در ایـن خصـوص سـازمان های غیردولتـی و سـازمان های داوطلبانـه خصوصی به عنـوان کارگزاران مناسـب بـرای پیشـبرد برنامه هـای توسـعه معرفـی شـده اند کـه بایـد مـورد حمایـت قـرار گیرنـد (غفاری و جمشـیدزاده، ۱۳۹۰، ص ۱۷). مشـارکت شـهروندی را می تـوان بـه معنـای شـرکت و حضور جـدی، فعال، آگاهانـه، ارادی و سـازمان یافته و مؤثـر ارگان هـای سـازنده جامعـه شـهری یعنـی افـراد، خانوارهـا، گـروه هـا، نهادهـا، سـازمان ها و بخشـهای عمومـی شـهری در فعالیت هـای اقتصـادی، اجتماعـی، فرهنگی زندگی شـهری بـرای نیـل بـه اهـداف جمعـی جامعه شـهری دانسـت (کلانتـری، ۱۳۸۸، ص ۴).

یکـی از عرصه هایـی کـه می توانـد زمینـه مشـارکت شـهروندان قرار گیـرد عبارت اسـت از فضاهای عمومی شـهری؛ بویژه فضای سـبز پارک-های محله ای. امروزه اهمیـت فضـای سـبز و تأثیر آن بـر فضاهای شـهری و رفتـار شـهروندان به عنوان یکی از اصـول مهم مدیریت شـهری پذیرفته شـده اسـت. سـال ۱۳۸۸ در پژوهشی کـه توسـط سـارا زارع و همـکاران بـا عنـوان نقـش سـرمایه اجتماعـی در مشـارکت شـهروندان در امـور پارک هـای جنگلـی انجام گرفتـه، محققـان پارک های چیتگـر، لویـزان، طالقانـی و سـرخه حصـار را از منظـر مشـارکت شـهروندی مورد پژوهـش قرار دادنـد.در این پژوهش از ابزار پرسـش نامه سـود گرفته شـد و داده ها از نمونـه آمـاری ۲۰۵ نفـری از مراجعه کننـده گان بـه پارک هـا گـردآوری گردید.نتایـج تحلیـل همبسـتگی پژوهـش نشـان می دهـد بیـن سـرمایه اجتماعی و مشـارکت شـهروندان در امـور پارک هـا رابطـه مثبـت و معنـی داری وجـود دارد.در تحلیـل واریانـس ایـن پژوهـش بیـن مشـارکت شـهروندان در امـور پارک هـا و سـطوح مختلف سـرمایه-اجتماعی تفـاوت معنا داری بدسـت آمـد. در تحلیـل رگرسـیونی گام بـه گام نیـز

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

هفت متغیر وارد تحلیل شدند که در مجموع ۶۶/۲ درصد از واریانس تمایل به مشارکت شهروندان در امور پارک های جنگلی را تبیین کردند؛ لذا بنا به نتایج این پژوهش بین مشارکت و سرمایه اجتماعی ارتباط دو سویه و متقابلی وجود دارد.

سال ۱۳۸۹ در نشریه محیط زیست طبیعی پژوهشی با عنوان امکان سنجی مدیریت همیارانه پارک ها در شهرستان کرج که توسط علی اسدی و همکاران انجام شد، به چاپ رسیده است.در این تحقیق پیمایشی که جامعه آماری آن مراجعه کنندگان به پارک های منطقه ۹ کرج بودند امکان مدیریت همیارانه پارک ها مورد تحقیق قرار گرفت. یافته ها در این تحقیق نشان داد ۴۶ درصد پاسخگویان مهم ترین مشکل و دشواری پارک ها را مدیریت و نگهداری پارک ها می دانند. تنها ۶/۹ درصد افراد حاضر نبودند در مدیریت پارک ها همیاری کنند. از بین افرادی که موافق مدیریت همیارانه پارک ها بودند تنها ۵۲ درصد از افراد حاضر به همکاری بودند. همچنین از این افراد تنها ۳۱/۴ درصد حاضر بودند بدون دریافت هیچ گونه هزینه ای در مدیریت پارک ها همیاری نمایند و ۶۸/۶ درصد در صورتی حاضر به همکاری بودند که هزینه ای در قبال این کار به آنان پرداخت شود.

سازمان پارک ها و فضاهای سبز نیز به عنوان متولی اصلی نگهداری و گسترش فضاهای سبز شهری مطرح می باشد. این سازمان در راستای دستیابی به اهداف خود نمی تواند به صورت مستقل و بدون بهره گیری از مشارکت های مردمی عمل نماید. در واقع مردم به عنوان استفاده کنندگان از پارک ها و فضای سبز و جامعه هدف سازمان مذکور مطرح می باشند. با توجه به جمعیت بالای شهر تهران و تعداد قابل توجه مراجعین به فضای سبز از یک سو و از سوی دیگر محدودیت های پیش روی سازمان در زمینه ایجاد فضاهای جدید و کمبود نیروی کار برای نگهداری از فضاهای سبز موجود باعث شده که توجه به مشارکت های مردمی ضرورتی انکار ناپذیر باشد.اگر سازمان پارک ها و فضاهای سبز با چند برابر توان و ظرفیت خود عمل نماید ولی جلب مشارکت های مردمی را نادیده بگیرد نه تنها قادر به ایجاد فضای سبز جدید نخواهد بود بلکه فضای موجود نیز در معرض تخریب و از بین رفتن قرار خواهد گرفت (غفاری و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۱۱۶).

از کارکردهای اجتماعی- روانی پارک ها می توان به ایجاد مکان‌های مناسب برای ورزش و تفریح در جهت سالم نگه‌داشتن سلامتی انسان و در دسترس بودن این فضاها برای همه ساکنان شهر و به وجود آوردن محیط‌های آرام در شهر بعنوان عاملی مهم در جهت سلامت اجتماعی و روانی اشاره کرد (اسکاتیش، ۱۹۸۷، ص ۴). توانایی فضاهای سبز عمومی به‌عنوان مسکن‌های طبیعی در مناطق شهری بسیار مفید می‌باشند؛ به‌طوری که وجود درختان و علفزارها در فضاهای عمومی بیرون از خانه وابستگی‌های اجتماعی و میزان مشارکت‌پذیری شهروندان که در شهرهای امروزی روز به روز از هم گسسته می‌شوند را قوت می‌بخشد و برای کاهش پرخاشگری و رسیدن به آرامش روحی بسیار مؤثرند و عاملی برای صمیمیت می‌شوند. همچنین می‌توان از این مکان‌ها به‌عنوان منابع و منافع اقتصادی برای شهروندان بهره جست (چیسورا، ۲۰۰۳). در بیشتر بحث‌ها بر پارک‌ها و فضای سبز شهری به‌عنوان یک راهکار بسیار مهم که می‌تواند کیفیت زندگی اجتماعی شهرها را بالا ببرد، تأکید شده است (گیرارد، ۱۹۹۲، ص ۲۵). فضای سبز می‌تواند خدمات اجتماعی و روانی بسیار زیادی ارائه دهد و بعنوان عاملی که می‌تواند نقش بسیار مهمی در توانمند ساختن شهرهای جدید و همچنین ساکنان آنها داشته باشد، عمل کند (اولریچ، ۱۹۸۱، ص ۲).

با در نظرگرفتن واقعیت فوق پژوهش حاضر به دنبال پاسخ گویی به دو سوال اصلی است که عبارتند از:

۱. میزان تمایل به مشارکت شهروندان تهرانی در راستای مدیریت، حفظ و توسعه پارک های محله ای چگونه است؟

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

۲. عوامل موثر بر میزان تمایل به مشارکت شهروندان تهرانی کدام اند؟

چارچوب نظری

در زمینه تبیین مشارکت نظریه پردازان بسیاری به طبع آزمایی پرداخته اند. گاه موضوع مشارکت در جریان تبیین علل توسعه نیافتگی کشورهای جهان سوم مطرح و مشارکت به عنوان یکی از مولفه های توسعه مورد تأکید بوده است. مشارکت در این نظریات اغلب به معنای تمرکز زدایی از قدرت و دخالت مردم در جریان توسعه بوده است. در این نظریات گاه مشارکت معلول امر توسعه تلقی گردیده است.مشارکت گاه در عرصه سیاسی مورد بررسی محققان اجتماعی قرار گرفته و عوامل موثر بر آن مورد کنکاش قرار گرفته است؛ اما مشارکت را می توان در سطح خرد به عنوان کنشی که از کنشگران سر می زند نیز مورد بررسی قرار داد. در این زمینه می توان از نظریات عام کنش سود جست. با توجه به موضوع این پژوهش که مشارکت در سطح خرد مطرح است و به بررسی میزان تمایل شهروندان (سطح ذهنی) و عوامل موثر برآن(سطح ذهنی و عینی) به مشارکت در مدیریت و توسعه پارک های محله ای شهر تهران می پردازد لذا، ترکیبی از نظریات بیگانگی سیاسی رابرت دال و کنش موجه آیزن و فیش باین بهره جسته ایم. بدین منظور به شرح مبسوطی از این دو نظریه می پردازیم:

رابرت دال

رابرت دال پدیده گرایش و عدم گرایش افراد به مشارکت در امور اجتماعی- سیاسی را مورد توجه قرار داده و عواملی را که نهایتاً منجر به تصمیم و تمایل فرد برای مشارکت می گردد را مورد بررسی قرار می دهد. در این راستا دال بیشتر به دنبال توضیح عمومیت فقدان گرایش به مشارکت است. دلایلی که دال در این زمینه مطرح می کند، بدین شرح است:

۱. اگر انسان تصور کند که فعالیت و مشارکت او در امری بی اهمیت بوده و نمی تواند منشأ تغییرات گردد، هرگز وارد آن نمی شوند. بررسی ها نشان داده اند که بین اهمیت داشتن مسأله ای برای فرد و میزان درگیری اجتماعی او در آن، یک رابطه مستقیم برقرار است. هر چه احساس فرد در مورد میزان کارایی شرکت خویش ضعیف تر باشد به همان نسبت کمتر ممکن است درگیر سیاست شود.

۲. هرگاه مردم معتقد باشند که بدون مداخله آنها، نتایج اقدامات و کارها توسط دیگران رضایت آنها را تأمین می کند احتمال مشارکت شان در آن امور کم خواهد شد.همچنان که اعتماد ناچیز به کارایی سیستم سیاسی مانع مشارکت در سیاست می شود، بر عکس اعتماد بیش از حد به عدالت، مشروعیت، ثبات و مناسبت، مشارکت سیاسی را غیر ضروری می سازد. احتمالا به همین دلیل است که انتقادات سیاسی در دوره های رفاه و کامیابی، کاهش و در دوره های رکود و فلاکت افزایش می یابد.

۳. هرگاه شخص فکر کند دانش او محدودتر از آن است که بتواند با داخل شدن در سیاست به کارایی سیاسی کافی برسد، ترجیح خواهد داد کمتر در آن مشارکت کند. به نظر می رسد در هر کشوری بسیاری از مردم احساس می کنند، سیاست را خوب نمی-فهمند و به همین دلیل بعضی ها خود را از سیاست به دور نگه می دارند.

۴. هر چه مشکلات وارد شدن در برخی فعالیت ها بیشتر باشد، احتمال مشارکت در آن کمتر خواهد شد. وقتی فرد از فعالیتی انتظار دریافت پاداش کلان داشته باشد راغب خواهد بود که بر مشکلات موجود غلبه کند و حتی هزینه های آن را هم محتمل گردد، ولی وقتی ببیند که پاداش ها ناچیز بوده یا اصلا وجود خارجی ندارند، کافی است معمولی ترین موانع و هزینه ها او را مأیوس و از دنبال کردن آن باز دارد (دال، ۱۳۶۴، ص ۱۳۹-۱۳۳).

رابرت دال پس از ذکر دلایل فوق برای تمایل به برخی فعالیت ها، آنها را بصورت معکوس در ارتباط با افزایش احتمال مداخله و مشارکت فرد در آن ها چنین خلاصه می کند:

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

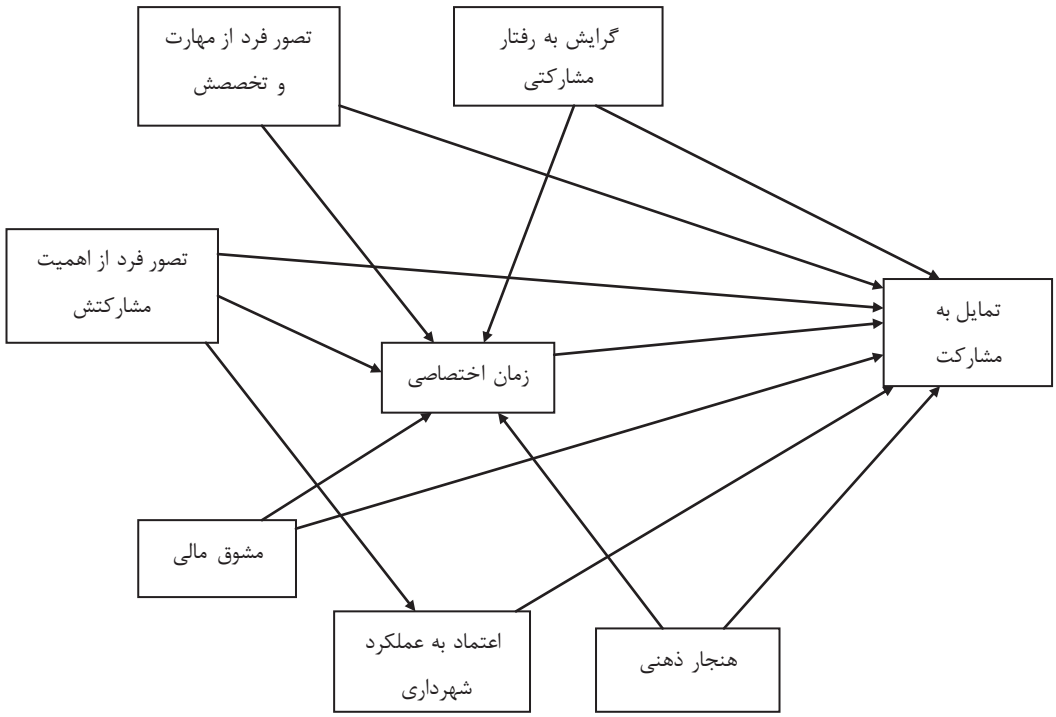

نمودار ۱. مدل نظری تحقیق؛ ماخذ: نگارندگان.

۱. فرد برای پاداش ها یا مزایای حاصل از آن ارزش بسیار قائل باشد؛
۲. از خودش مطمئن باشد که حتماً می تواند در نتایج تصمیمات تأثیر بگذارد؛
۳. معتقد باشد اگر خودش خوب عمل نکند نتایج کارها چندان رضایت بخش نخواهد بود؛
۴. در مورد مسأله مورد نظر یا واقعاً دانش و مهارت کافی داشته باشد یا فکر کند از چنین آگاهی و دانشی برخوردار است؛ و
۵. ببیند که برای پرداختن به عمل و مشارکت در امری نباید از موانع و سدهای چندان بگذرد (دال، ۱۳۶۴، ص ۱۴۰).

آیزن و فیش باین: نظریه کنش مستدل[1]

هدف نظریه کنش مستدل پیش بینی کنش و فهم عوامل تعیین کننده رفتار است. این نظریه مبتنی بر این مفروضات است که:
۱. اکثریت کنش های اجتماعی تحت کنترل ارادی هستند ؛
۲. انسانها موجوداتی عقلانی هستند که بطور سیستماتیک اطلاعات در دسترس را بمنظور رسیدن به تصمیم رفتاری مستدل پردازش می کنند؛
۳. رفتار اجتماعی انسان بوسیله محرک های ناخودآگاه و امیال پرقدرت کنترل نمی شود؛ و
۴. آنها معتقد نیستند که رفتار اجتماعی انسان را بتوان با ویژگی بی فکری و دمدمی مزاجی و تصمیم گیری های لحظه ای مشخص کرد. برعکس آنها معتقدند که افراد پیش از اینکه رفتار معینی را بکار ببندند یا نبندند، دلالت ها و استلزامات آنرا در نظر می گیرند (دمینگو، ۱۹۸۹، ص ۷).

طبق این نظریه عامل تعیین کننده بلافاصله کنش عینی شخص نیات و مقاصد[2] شخص از انجام آن کنش است.آیزن و فیش باین استدلال می کنند که مقاصد اشخاص را می توان با دانستن گرایش اشخاص به کنش و نیز هنجار های ذهنی مرتبط با

1. Theory of Reasoned Action
2. Intention

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

کنش پیش بینی کرد. طبق نظریه کنش مستدل گرایش ها نتیجه اطلاعاتی هستند که شخص درباره کنش ها در دست دارد.گرایش شخص به انجام یک کنش تابعی از باور شخص به اینکه انجام این رفتار به برآمد و خروجی معینی منتهی می شود و باور به اینکه برآمد و خروجی خوب یا بد است اشاره دارد. هنجارهای ذهنی حاصل ادراک شخص از فشارهای اجتماعی است که از طرف اشخاص، گروه ها یا نهادها برای انجام یا عدم انجام یک رفتار بر شخص وارد می شود که برای فرد اهمیت دارند. بنابراین طبق نظریه کنش مستدل، قصد فرد از بکار بستن یک رفتار تابع دو عامل تعیین کننده می باشد، یکی خود فرد (اینکه واجد چه گرایش هایی است، مثبت یا منفی) و دیگری تأثیر نفوذ اجتماعی است. نکته دیگری که فیش باین و مانفردو مطرح می کنند به این مسأله اشاره دارد که در برخی رفتارها و مقاصد، ملاحظات گرایشی نسبت به ملاحظات هنجاری اهمیت بیشتری دارد و بر عکس در برخی رفتارها عکس این قضیه صادق است. بعنوان مثال در رفتار بستن کمربند ایمنی، ممکن است شخصی این رفتار را بخاطر ترس از جریمه شدن (یا بعبارتی همان فشار اجتماعی) انجام دهد و دیگری این عمل را انجام بدهد نه از روی ترس از جریمه شدن و فشار اجتماعی بلکه بخاطر باور به اینکه بستن کمربند او را از خطر محفوظ خواهد کرد (فیش باین و مانفردو، ۱۹۸۰؛ فیش باین و مانفردو، ۱۹۹۲).

نهایتاً از مفاهیم و مفروضات ذکر شده و مدل نظری فوق، می توان چند فرضیه عمده زیر را استخراج کرد:

۱. بنظر می رسد گرایش به رفتار (تصور فرد از پیامدهای مثبت و منفی مشارکت) بر میزان تمایل به مشارکت موثر است.

۲. بنظر می رسد هنجار ذهنی (تصور فرد از اجبار و هنجار اجتماعی در مورد مشارکت) بر میزان تمایل به مشارت موثر است.

۳. بنظر می رسد تصور فرد از مهارت ها و تخصص هایش بر تمایل به مشارکت او موثر است.

۴. بنظر می رسد تصور فرد از اهمیت مشارکتش بر تمایل به مشارکت او موثر است.

۵. بنظر می رسد اعتماد فرد به کارایی و عملکرد شهرداری بدون در نظر گرفتن مشارکت شهروندان در میزان تمایل او به مشارکت موثر است.

۶. بنظر می رسد وجود مشوق مالی در تمایل به مشارکت فرد موثر است.

۷. بنظر می رسد میزان زمان اختصاصی بر تمایل به مشارکت فرد موثر است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از جهت نحوه گردآوری داده ها پیمایشی، از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ زمانی، مقطعی محسوب می شود. جمعیت مورد مطالعه در این پژوهش کلیه مراجعین به پارک های محله ای مناطق ۲۲ گانه شهر تهران در تابستان سال ۹۲ است. با بکارگیری فرمول تعیین حجم نمونه با استفاده از واریانس جامعه[1] نمونه عدد ۳۸۴ بدست آمد که این مقدار ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد. جهت سنجش متغیرها از ابزار پرسش نامه استفاده شده است.اعتباریابی مقیاس به روش «اعتبار صوری»[2] و «پایایی» از طریق محاسبه «ضریب پایایی»[3] (آلفای کرونباخ) بشرح زیر محاسبه شده است.

یافته های تحقیق

ویژگی های جمعیتی پاسخ گویان

از نظر جنسیت بر اساس اطلاعات به دست آمده، ۵۱ درصد (۲۰۲ نفر) از پاسخگویان مورد مطالعه مرد و ۴۹ درصد (۱۹۴ نفر) از آنها زن بودند؛ بعبارتی می توان گفت نمونه ما از مراجعین به پارک ها از نسبت برابری در جنسیت برخوردار است. یافته های

$^{1}\ n = \frac{\sigma^2 \times z^2}{d^2}\ n = \frac{(۰/۲۵)\times(۱/۶۹)^2}{(۰/۰۵)^2} = ۳۸۴$

1. Formal validity

2.Reliability

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۸ بهار ۹۴
No.38 Spring 2015

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۱. ضرایب آلفای کرونباخ نهایی مقیاس ها

مقیاس	آلفای کرومباخ
تمایل به مشارکت در امور مربوط به فضای سبز	۰/۷۷
گرایش به رفتار	۰/۷۳
هنجار ذهنی	۰/۶۹
تصور فرد از اهمیت مشارکتش	۰/۶۱
تصور فرد از مهارت و تخصصش	۰/۷۹
اعتماد فرد به کارایی و عملکرد شهرداری در امور پارک	۰/۸۱

تحقیق نشان می دهد که ۵۶/۶ درصد (۲۲۴ نفر) از پاسخگویان متأهل و ۴۱/۴ درصد (۱۶۴ نفر) مجرد بوده‌اند همسر فوت شده و طلاق گرفته/ داده هر یک ۱ درصد (۴ نفر) را به خود اختصاص داده‌اند و ۱ درصد از پاسخگویان نیز وضعیت خود را اعلام ننموده اند. متأهلین در این توزیع بیشترین فراوانی (نما) را به خود اختصاص داده‌اند. از نظر تحصیلات بیش ترین فراوانی، ۴۱/۵درصد (۱۶۶ نفر) پاسخگویان مربوط به مقطع راهنمایی و فو ق دیپلم است، که نشان از سطح متوسط تحصیلات در میان پاسخگویان دارد. تنها ۱/۰درصد (۴ نفر) از پاسخگویان سطح تحصیلات ابتدایی را گزارش کرده‌اند در حالی که ۱۶/۸درصد (۶۷ نفر) آنها بالاترین مقطع تحصیلی (فوق لیسانس و دکترا) را گزارش کرده اند. میانه در مقطع فوق دیپلم جای می گیرد و حاکی از آن است که ۵۰ درصد پاسخگویان دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و پائین تر قرار دارند و ۵۰ درصد مابقی دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و بالاتر هستند. در زمینه درآمد بیشترین فراوانی ۱۳۲ نفر (۳۵/۵ درصد) مربوط به گروه درآمدی ۶۰۱ تا ۱۰۰۰۰۰۰ تومان می باشد. ۷۴ نفر (۱۹/۹درصد) پاسخگویان درآمد خانواده خود را کمتر از ۶۰۰۰۰۰ تومان گزارش کرده‌اند و ۶۰ نفر (۱۶/۱درصد) از پاسخگویان آنرا بالاتر از ۱۸۰۰۰۰۰ توان گزارش نموده‌اند و نیز ۲۸ نفر (۷ درصد) از پاسخ گویان از بیان درآمد خویش خوداری نموده‌اند میانگین سن پاسخگویان ۳۲/۶۴ سال می باشد که نشان از جوان بودن میانگین سن مراجعین به پارک دارد. بیشترین فراوانی مربوط به سن ۱۸/۰ سال می باشد. با توجه به این که جمعیت آماری ما مراجعین ۱۸/۰ سال و بالاتر می باشد کمترین سن پاسخگویان ما ۱۸/۰ سال و بالاترین آن ۸۲ سال بوده است.

با توجه به نتایج توصیفی جدول۲ متغیر وابسته تمایل به مشارکت در مدیریت و توسعه پارک های محله ای در سه بعد مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس میزان تمایل به مشارکت بر استفاده از طیف لیکرت در بازه ۱ تا ۵ (از خیلی کم تا خیلی زیاد) مورد سنجش قرار گرفته است.با توجه به نتایج این جدول بیشترین میزان تمایل به مشارکت با میانگین ۳/۷۹ به گویه «چه میزان تمایل دارید در برگزاری جشنواره های آشنایی با انواع گل ها و گیاهان مشارکت کنید؟» و گویه «چه میزان تمایل دارید در تصمیم گیری و برنامه ریزی برای برگزاری فعالیت های ورزشی مشارکت کنید؟» و کمترین میزان تمایل به مشارکت با میانگین ۲/۵۳ به گویه «تا چه حد حاضر هستید برای حفظ و نگهداری از پارک محله تان مبلغی را پرداخت کنید؟» مربوط می شود. اما میانگین کل شاخص تمایل به مشارکت برابر با ۳/۳۵ و بیانگر تمایل متوسط به بالای شهروندان به مشارکت در مدیریت و توسعه

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۲. نتایج توصیفی متغیر وابسته تمایل به مشارکت در مدیریت و توسعه پارک های محله ای

شاخص	ابعاد	گویه ها	میانگین رتبه ای
تمایل به مشارکت	تمایل به مشارکت در مدیریت و توسعه فضای سبز	به چه میزان حاضر هستید در اداره و حفاظت از فضای سبز محله تان سهمی داشته باشید؟	۳/۵۸
		به چه میزان تمایل دارید در تصمیم گیری و برنامه ریزی برای کاشت نوع گل ها، گیاهان و درخت ها شرکت کنید؟	۳/۶۴
		به چه میزان تمایل دارید در نهال کاری و کاشت گل-های فصلی مشارکت کنید؟	۳/۳۹
		چقدر تمایل دارید پس از کاشت درختان در پارک از آنها مراقبت نمائید؟	۳/۴۱
		چه میزان تمایل دارید در برگزاری جشنواره های آشنایی با انواع گل ها و گیاهان مشارکت کنید؟	۳/۷۹
		چقدر تمایل دارید درصورت برگزاری مراسم های مربوط به حفظ و حراست از فضاهای سبز مشارکت کنید؟	۳/۲۳
		تا چه حد حاضر هستید برای حفظ و نگهداری از پارک محله تان مبلغی را پرداخت کنید؟	۲/۵۳
	تمایل به مشارکت در مدیریت و توسعه فعالیت-های فرهنگی و هنری	به چه میزان تمایل دارید در تصمیم گیری و برنامه ریزی برای برگزاری فعالیت های فرهنگی و هنری مشارکت کنید؟	۳/۳۶
		به چه میزان تمایل دارید یکی از گرداننده گان و برگزار کننده گان مراسم های مربوط به فضاهای سبز باشید؟	۲/۷۰
		چقدر تمایل دارید در انتشار مطالبی در خصوص اهمیت، حفظ و نگهداری از پارکها و فضاهای سبز (مانند پوستر و بروشور) همکاری کنید؟	۲/۹۹
		به چه میزان تمایل دارید در صورت برگزاری فعالیت های فرهنگی و هنری در پارک مشارکت کنید؟	۳/۲۹
		به چه میزان تمایل دارید درصورت برگزاری جشن ها و اعیاد در پارک ها مشارکت کنید؟	۳/۳۹
	تمایل به مشارکت در مدیریت و توسعه فعالیت-های ورزشی	چه میزان تمایل دارید در تصمیم گیری و برنامه ریزی برای برگزاری فعالیت های ورزشی مشارکت کنید؟	۳/۷۹
		به چه میزان تمایل دارید درصورت برگزاری ورزش صبگاهی در پارک مشارکت کنید؟	۳/۴۷
		چقدر تمایل دارید در صورت برگزاری برنامه های ورزشی در پارک مشارکت کنید؟	۳/۷۱
	کل		۳/۳۵

مدیریت شهری
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۸ بهار ۹۴
No.38 Spring 2015

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۳. توزیع پاسخگویان بر حسب گویه های گرایش به رفتار (رفتار مشارکتی)

گویه	کاملا موافقم (۵)	موافقم (۴)	متوسط (۳)	مخالفم (۲)	کاملا مخالفم (۱)	میانگین رتبه ای	درصد ردیفی(تعداد)
اگر مدیریت پارک ها به خود مردم واگذار شود آنها بهتر این کار را انجام خواهند داد؛	۸	۱۷/۶	۳۵/۷	۲۳/۶	۱۵/۱	۲/۷۹	۱۰۰/۰ (۳۹۸)
ورود مردم در عرصه مدیریت پارک ها تنها بر معضلات پارک خواهد افزود؛	۷/۵	۱۸/۶	۳۲/۲	۳۳/۲	۸/۵	۳/۱۶	۱۰۰/۰ (۳۹۸)
مشارکت مردم در پارک ها می تواند به نزدیک تر شدن مردم محل به یکدیگر کمک کند؛	۳۲/۷	۴۶	۲۵/۸	۲/۵	۲	۳/۸۶	۱۰۰/۰ (۳۹۶)
واگذاری امور پارک های محله ای به مردم باعث احساس تعلق خاطر آنها به پارک خواهد شد؛	۱۴/۱	۴۲/۴	۳۲/۸	۷/۱	۳/۵	۳/۵۶	۱۰۰/۰ (۳۹۶)
جمع کل	۱۳/۳۲	۳۱/۱۵	۳۱/۶۲	۱۶/۶	۷/۲۷	۳/۳۴	۱۰۰/۰ (۳۹۷)

جدول۴. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تصور از هنجارهای مشارکتی

گویه	کاملا موافقم (۵)	موافقم (۴)	متوسط (۳)	مخالفم (۲)	کاملا مخالفم (۱)	میانگین رتبه ای	درصد ردیفی(تعداد)
بنظرم مردم احساس مسئولیتی در برابر پارک ها ندارند	۱۰	۲۳	۲۹/۸	۲۵/۱	۱۱/۵	۳/۰۴	۱۰۰/۰ (۳۸۲)
بنظرم مردم تمایل چندانی برای مشارکت در حفظ و نگهداری از پارک ها را ندارند	۱۰/۴	۱۹/۷	۳۲/۵	۳۰/۱	۷/۳	۳/۰۴	۱۰۰/۰ (۳۸۵)
بنظرم مسئولان اعتقادی به مدیریت پارک ها بصورت مشارکتی ندارند	۱۶/۷	۳۳/۴	۲۹	۱۷/۸	۳/۱	۳/۵۷	۱۰۰/۰ (۳۸۳)
جمع کل	۱۲/۵۳	۲۵/۳۶	۳۰/۴۳	۲۴/۳۳	۷/۳	۲/۸۸	۱۰۰/۰ (۳۸۵)

پارک های محله ای است.

گرایش به رفتار

با توجه به نتایج جدول ۳ از بین گویه های مربوط به گرایش به رفتار مشارکتی (تصور فرد از پیامد های مثبت یا منفی مشارکت) گویه «مشارکت مردم در پارک ها می تواند به نزدیک تر شدن مردم محل به یکدیگر کمک کند»، بیشترین موافقت را با میانگین ۳/۸۶ به خود اختصاص داده و گویه «اگر مدیریت پارک ها به خود مردم واگذار شود، آنها بهتر این کار را انجام خواهند داد» با میانگین ۲/۷۹ نسبت

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۵. میزان اهمیتی که فرد برای تبعیت از دیگران قائل است

گویه	کاملا موافقم (۵)	موافقم (۴)	متوسط (۳)	مخالفم (۲)	کاملا مخالفم (۱)	میانگین رتبه ای	درصد ردیفی(تعداد)
اگر دیگران در امور پارک ها مشارکت کنند من هم حاضرم سهمی در آن داشته با شم	۱,۱۶	۳۹/۶	۳۶/۵	۳/۶	۴/۲	۳/۵۹	۱۰۰/۰ (۳۸۴)

جدول ۶. توزیع فراوانی بر حسب تصور فرد از اهمیت مشارکتش

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین رتبه ای	درصد ردیفی (تعداد)
آیا فکر می کنید می توانید ایده های خوبی در زمینه بهتر اداره کردن پارک ها ارائه دهید؟	۱۴/۷	۲۵/۱	۳۶/۱	۲۰/۹	۳/۱	۳/۲۷	۱۰۰/۰ (۳۸۲)
آیا فکر می کنید با مشارکت شما در روند حفظ و نگهداری از پارک ها تغییری حاصل خواهد شد؟	۱۴/۱	۲۷/۷	۳۵/۱	۱۷,۳	۵/۸	۳/۲۷	۱۰۰/۰ (۳۸۲)
فکر می کنید همکاری شما در حفظ و مراقبت از فضاهای سبز شهری چقدر اهمیت دارد؟	۳۰/۵	۳۳/۷	۱۷/۹	۱۰	۷/۹	۳/۶۸	۱۰۰/۰ (۳۸۰)

مدیریت شهری
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۸ بهار ۹۴
No.38 Spring 2015

به سایر گویه ها سهم کمتری را به خود اختصاص داده است.

هنجار ذهنی (تصور فرد از هنجار اجتماعی)

با توجه به جدول۴ از بین گویه های مرتبط با هنجارهای ذهنی در مورد مشارکت، گویه «بنظرم مردم احساس مسئولیتی در برابر پارک-ها ندارند» با میانگین ۳/۰۴ بیش ترین مخالفت و از طرف دیگر، گویه «بنظرم مسئولان اعتقادی به مدیریت پارک ها بصورت مشارکتی ندارند» با میانگین ۲/۵۷ کمترین مخالفت را به خود اختصاص داده اند.

هنجار ذهنی (میزان اهمیتی که فرد برای تبعیت از دیگران قائل است)

با توجه به جدول ۵ در رابطه با گزاره «اگردیگران در امور پارک ها مشارکت کنند من هم حاضرم سهمی در آن داشته باشم» بیشترین فراوانی مربوط به گزینه موافقم می باشد و کمترین فراوانی مربوط به گزینه مخالفم می باشد. نیز میانگین رتبه ای آن برابر با ۳/۵۹ می-باشد که حاکی از آن است که شهروندان با این گزاره در سطح متوسط به بالایی موافقند.

تصور فرد از اهمیت مشارکتش

نتایج تجزیه و تحلیل توزیع فراوانی پاسخگویان مورد مطالعه بر حسب گویه های تصور فرد از اهمیت مشارکتش در جدول ۶ آمده و نشان می دهد که از بین گویه های مورد بررسی گویه «فکر می کنید همکاری شما در حفظ و مراقبت از فضاهای سبز شهری چقدر اهمیت دارد؟» با میانگین ۳/۶۸ در

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۷ . توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تصور از مهارت ها و تخصص هایش

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین رتبه ای	درصد ردیفی (تعداد)
من مهارت لازم برای مدیریت پارک محله مان را دارم	۶/۹	۱۸	۳۶	۲۹/۱	۱۰/۱	۲/۸۲	۱۰۰/۰ (۳۸۷)
بنظرم می توانم یک گروه کوچکی را در پارک گردهم بیاورم	۱۹	۲۸/۶	۲۳/۳	۱۴/۳	۵/۸	۳/۴۰	۱۰۰/۰ (۳۷۸)
من فکر می کنم می توانم مشارکت افراد محله را در انجام امورات پارک جلب نمایم	۷/۴	۱۸/۹	۳۹/۵	۲۲/۱	۱۲/۱	۲/۸۷	۱۰۰/۰ (۳۸۰)
من می توانم با مسئولین شهرداری در انجام امور پارک همکاری نمایم	۹/۵	۴۲/۳	۳۱/۷	۱۸/۵	۱۵/۹	۲/۹۳	۱۰۰/۰ (۳۷۸)

بالاترین رتبه و در مقابل گویه «آیا فکر می کنید با مشارکت شما در روند حفظ و نگهداری از پارک-ها تغییری حاصل خواهد شد؟» با میانگین ۳/۲۷ در پایین ترین رتبه قرار گرفته است. نتایج میانگین رتبه‌ای تمام گویه‌های مرتبط با تصور فرد از اهمیت مشارکتش حاکی از آن است که مراجعین بطور میانگین برای مشارکت شان اهمیت متوسط به بالایی قائلند.

تصور از مهارت و تخصص

نتایج تجزیه و تحلیل توزیع فراوانی پاسخگویان مورد مطالعه بر حسب گویه های تصور فرد از مهارت و تخصص و نشان می دهد که از بین گویه های مورد بررسی گویه «به نظرم می توانم یک گروه کوچکی را در پارک گردهم بیاورم» با میانگین ۳/۴۰ بالاترین میزان موافقت و در مقابل گویه «من مهارت لازم برای مدیریت پارک محله مان را دارم» با میانگین ۲/۸۲ در پایین ترین میزان موافقت قرار گرفته است.

اعتماد به کارایی و عملکرد شهرداری در امور پارک ها

نتایج تجزیه و تحلیل توزیع فراوانی پاسخگویان مورد مطالعه بر حسب گویه های اعتماد به کارایی و عملکرد شهرداری بدون نظرداشت مشارکت شهروندان در اداره امور پارک ها در جدول ۸ آمده و نشان می دهد که از بین گویه های مورد بررسی گویه «به نظرم شهرداری بدون مشارکت مردم می تواند پارک ها را بهتر اداره کند» با میانگین ۲/۴۶ بالاترین رتبه و در مقابل گویه «به نظرم شهرداری در اداره پارک ها نیازی به مشارکت مردم ندارد» با میانگین ۲/۱۰ در پایین ترین رتبه قرار گرفته است. بعبارتی بیشترین میزان مخالفت پاسخگویان با این عبارت بوده است که شهرداری در اداره امور پارک ها نیازی به مشارکت مردم ندارد. با توجه به میانگین رتبه‌ای گویه-های زیر شاهد اعتماد متوسط به پائین پاسخگویان نسبت به کارائی و عملکرد شهرداری بدون در نظر گرفتن مشارکت شهروندان در اداره امور پارک ها هستیم.

مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی

با توجه به مندرجات جدول ۹ مقدار میانگین رتبه‌ای، مد و میانه با هم برابر هستند و این مسأله حاکی از نرمال بودن توزیع دارد. می-توان گفت پاسخگویان بطور متوسط حاضر هستند در قبال دریافت مشوق مالی در بخشی از فعالیت های پارک مشارکت نمایند.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول۸. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب اعتماد به عملکرد و کارائی شهرداری

گویه	کاملا موافقم	موافقم	متوسط	مخالفم	کاملا مخالفم	میانگین رتبه ای	درصد ردیفی(تعداد)
بنظرم با وجود عملکرد خوب شهرداری در حفظ و نگهداری از پارک ها نیازی به مشارکت شهروندان نیست	۷	۱۱/۲	۱۹/۳	۳۸	۲۴/۶	۲/۳۷	۱۰۰/۰ (۳۷۴)
بنظرم شهرداری بدون مشارکت مردم می تواند پارک ها را بهتر اداره کند	۵/۳	۴/۴	۲۰/۹	۴۰/۱	۱۹/۳	۲/۴۶	۱۰۰/۰ (۳۷۴)
بنظرم شهرداری در اداره پارک ها نیازی به مشارکت مردم ندارد	۴/۸	۴/۳	۱۵/۵	۴۷/۱	۲۸/۳	۲/۱۰	۱۰۰/۰ (۳۷۴)

جدول ۹. مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی

مشارکت در قبال مشوق مالی	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی	آماره ها
خیلی کم	۸۶	۲۱/۵	۲۳/۱	۲۳/۱	میانگین رتبه ای: ۳/۰۰
کم	۴۸	۱۲/۰	۱۲/۹	۳۶/۰	مد: ۳/۰۰
متوسط	۹۸	۲۴/۵	۲۶/۳	۶۲/۴	میانه: ۳/۰۰
زیاد	۵۸	۱۴/۵	۱۵/۶	۷۸/۰	انحراف معیار :۱/۴۴
خیلی زیاد	۸۲	۲۰/۵	۲۲/۰	۱۰۰/۰	ضریب تغیرات : ۴۸/۱۸
کل	۳۷۲	۹۳/۰	۱۰۰/۰		

مدیریت شهری
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۸ بهار ۹۴
No.38 Spring 2015

میزان زمان اختصاصی

بر اساس داده های جدول ۱۱ تعداد ۱۷۶ نفر از پاسخگویان (۴۶/۸ درصد) حاضر هستند زمان متوسطی را برای مدیریت و نگهداری از فضای سبز پارک محله ای شان صرف کنند. ۱۴/۴ درصد مراجعین زمان خیلی کمی را می توانند صرف مدیریت فضای سبز پارک شان نمایند و تنها ۲/۷ درصد پاسخگویان حاضرند زمان زیادی را صرف فضای سبز کنند. در این میان ۱۶/۰ درصد نیز حاضرند زمان زیاد و ۲۰/۲ درصد حاضرند زمان کمی را در مدیریت فضای سبز پارک شان اختصاص دهند

یافته های استنباطی

در این بخش ابتدا با توجه به مبانی نظری پژوهش به آزمون فرضیات تحقیق در سطح تحلیل دو متغیره با کاربست آزمون های رابطه ای همبستگی و علی می پردازیم و سپس به تحلیل چند متغیره با

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۱۱. توزیع فراوانی میزان اختصاصی

میزان زمان اختصاصی	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی	آماره ها
خیلی کم	۵۴	۱۳/۵	۱۴/۴	۱۴/۴	میانگین رتبه ای :۲/۷۲ میانه : متوسط مد : متوسط انحراف معیار:۰/۹۸ ضریب تغیرات :۳۶/۰۲
کم	۷۶	۱۹/۰	۲۰/۲	۳۴/۶	
متوسط	۱۷۶	۴۴/۰	۴۶/۸	۸۱/۴	
زیاد	۶۰	۱۵/۰	۱۶/۰	۹۷/۳	
خیلی زیاد	۱۰	۲/۵	۲/۷	۱۰۰/۰	
جمع	۳۷۶	۹۴/۰	۱۰۰/۰		
موارد بی جواب	۲۴	۶/۰			

جدول ۱۲. ضرایب رگرسیون خطی ساده فرضیات نظریه آیزن و فیش باین (آزمون فرضیات علی)

متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی(بتا)	ضریب تعیین تعدیل شده	سطح معناداری
تمایل به مشارکت	گرایش به رفتار	۰/۳۵۰	۰/۱۲۰	۰/۰۰
تمایل به مشارکت	هنجار ذهنی	۰/۱۱۱	۰/۰۱۰	۰/۰۳۱

استفاده از رگرسیون چندگانه و تحلیل مسیر خواهیم پرداخت.

آزمون فرضیات مستخرج از نظریه آیزن و فیش باین

ف ۱- بنظر می رسد گرایش به رفتار (باورهای مثبت و منفی نسبت به مشارکت) بر تمایل به مشارکت تأثیر دارد.

با توجه به جدول۱۲ ضریب رگرسیونی استاندارد شده برای گرایش به رفتار (۰/۳۵۰) در سطح خطای ۰/۰۱ معنی دار است. بنابراین می توانیم بگوئیم که متغیر گرایش به رفتار بر تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای موثر است. یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر گرایش به رفتار، میزان تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای سطح شهر تهران به مقدار ۰/۳۵۰ انحراف استاندارد افزایش می یابد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده ی آن نیز برابر با ۰/۱۲۰ است، بدین معنی که متغیر گرایش به رفتار ۱۲/۰ درصد از تغیرات تمایل به مشارکت را تبیین می کند.

ف ۲- بنظر می رسد هنجار ذهنی (تصور از اجبار اجتماعی نسبت به انجام مشارکت) بر تمایل به مشارکت تأثیر دارد.

با توجه به جدول۱۲ ضریب رگرسیونی استاندارد شده برای هنجار ذهنی (۰/۱۱۱) در سطح خطای

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۱۳. ضریب همبستگی پیرسون فرضیات نظریه آیزن و فیش باین

متغیر اول	متغیر دوم	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری
تمایل به مشارکت	هنجارهای ذهنی تقویت کننده مشارکت	۰/۴۱۷	۰/۰۰۰

۰/۰۵ معنـی دار اسـت. بنابرایـن می توانیـم بگوئیم که متغیـر هنجـار ذهنـی بر تمایـل به مشـارکت مراجعین بـه پارک هـای محلـه ای موثـر اسـت. یعنی بـا افزایش یـک انحـراف اسـتاندارد در متغیر هنجـار ذهنی، میزان تمایـل به مشـارکت مراجعین بـه پارک هـای محله ای سـطح شـهر تهران به مقـدار ۰/۱۱۱ انحراف اسـتاندارد افزایـش می یابـد. همچنیـن ضریـب تعییـن تعدیـل شـده ی آن نیـز برابـر با ۰/۰۱۰ اسـت، بدیـن معنی که متغیـر هنجـار ذهنـی ۱/۰ درصـد از تغیـرات تمایل به مشـارکت را تبییـن مـی کند.

ف ۳- بنظر می رسـد بین تمایل به مشـارکت و وجود هنجارهـای ذهنـی تقویـت کننـده مشـارکت رابطـه مسـتقیم برقرار اسـت.

بـا توجـه بـه داده های جـدول ۱۳، ضریب همبسـتگی بیـن ایـن دو متغیـر بـا اطمینـان ۰/۹۹ و در سـطح خطـای ۰/۰۱ برابـر بـا ۰/۴۱۷ اسـت، بدیـن معنـی که بـا افزایـش حضـور هنجارهـای ذهنـی تقویـت کننـده مشـارکت، تمایل به مشـارکت شـهروندان نیـز افزایش می یابـد و بالعکـس.

آزمون فرضیات مستخرج از نظریه رابرت دال

ف-۱ بنظـر می رسـد تصور فـرد از اهمیت مشـارکتش بـر تمایل به مشـارکت او تأثیـر دارد.

بـا توجه بـه جـدول۱۴ ضریـب رگرسـیونی اسـتاندارد شـده برای تصـور فـرد از اهمیت مشـارکتش (۰/۳۳۴) در سـطح خطـای ۰/۰۱ معنـی دار اسـت. بنابرایـن می توانیـم بگوئیـم کـه متغیـر تصـور فـرد از اهمیت مشـارکتش بـر تمایـل بـه مشـارکت مراجعیـن بـه پارک هـای محلـه ای موثـر اسـت. یعنـی بـا افزایـش یـک انحـراف اسـتاندارد در متغیر تصور فـرد از اهمیت مشـارکتش، میـزان تمایـل بـه مشـارکت مراجعیـن به پارک-هـای محلـه ای سـطح شـهر تهـران بـه مقـدار ۰/۳۳۴ انحـراف اسـتاندارد افزایـش می یابـد. همچنین ضریـب تعییـن تعدیل شـده ی آن نیـز برابر بـا ۰/۱۰۹ اسـت، بدیـن معنـی کـه متغیـر تصـور فـرد از اهمیت مشـارکتش ۱۰/۹ درصـد از تغیرات تمایل به مشـارکت را تبییـن می کنـد.

ف۲- بنظـر می رسـد تصـور فـرد از مهارت هـا و تخصص هایـش در زمینـه امـور پارک هـا بـر تمایل به مشـارکت او تأثیـر دارد.

بـا توجه بـه جـدول۱۴ ضریـب رگرسـیونی اسـتاندارد شـده بـرای متغیـر تصـور فـرد از مهارت هـا و تخصص هایـش (۰/۳۹۸) در سـطح خطـای ۰/۰۱ معنـی دار اسـت. بنابرایـن می توانیم بگوئیـم که متغیر تصـور فـرد از مهارت هـا و تخصص هایـش بـر تمایـل بـه مشـارکت مراجعیـن بـه پارک هـای محلـه ای موثر اسـت؛ یعنـی بـا افزایـش یـک انحـراف اسـتاندارد در متغیـر تصور فـرد از مهارت هـا و تخصص هایش، میزان تمایـل به مشـارکت مراجعیـن به پارک هـای محله ای سـطح شـهر تهران به مقـدار ۰/۳۹۸ انحراف اسـتاندارد افزایـش می یابـد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شـده آن نیـز برابـر بـا ۰/۱۵۶ اسـت، بدیـن معنی کـه متغیر تصـور فـرد از مهارت هـا و تخصص هایـش ۱۵/۶درصد از تغیـرات تمایـل بـه مشـارکت را تبییـن می کنـد.

ف۳- بنظـر می رسـد اعتمـاد شـهروندان بـه کارائـی و عملکـرد شـهرداری در مدیریـت پارک هـا بـدون مشـارکت شـهروندان در تمایـل به مشـارکت آنها تأثیر

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول۱۴. ضریب رگرسیونی خطی ساده فرضیات نظریه رابرت دال(آزمون فرضیات علی)

متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی(بتا)	ضریب تعیین تعدیل شده	سطح معناداری
تمایل به مشارکت	تصور فرد از اهمیت مشارکتش	۰/۳۳۴	۰/۱۰۹	۰/۰۰
تمایل به مشارکت	تصور فرد از مهارت ها و تخصص هایش	۰/۳۹۸	۰/۱۵۶	۰/۰۰
تمایل به مشارکت	اعتماد به عملکرد شهرداری	-۰/۱۴۲	۰/۰۱۸	۰/۰۰۶
تمایل به مشارکت	مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی	۰/۳۷۹	۰/۱۴۱	۰/۰۰
تمایل به مشارکت	میزان زمان اختصاصی	۰/۴۱۴	۰/۱۶۹	۰/۰۰

معکوس است.

با توجه به جدول۱۴ ضریب رگرسیونی استاندارد شده برای اعتماد شهروندان به کارائی و عملکرد شهرداری در مدیریت پارک ها بدون مشارکت شهروندان (۰/۱۴۲-) در سطح خطای ۰/۰۱ معنی دار است. بنابراین می توانیم بگوئیم که متغیر اعتماد شهروندان به کارائی و عملکرد شهرداری در مدیریت پارک ها بدون نظر داشت مشارکت شهروندان بر تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای تأثیر منفی و معکوسی دارد.یعنی با کاهش یک انحراف استاندارد در متغیر اعتماد شهروندان به کارائی و عملکرد شهرداری در مدیریت پارک ها بدون مشارکت شهروندان، میزان تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای سطح شهر تهران به مقدار ۰/۱۴۲- انحراف استاندارد افزایش می یابد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده ی آن نیز برابر با ۰/۰۱۸ است، بدین معنی که متغیر تصور فرد از مهارت ها و تخصص هایش ۱/۸درصد از تغیرات تمایل به مشارکت را تبیین می کند.

ف۴- بنظر می رسد مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی بر تمایل به مشارکت شهروندان موثر است.

با توجه به جدول۱۴ ضریب رگرسیونی استاندارد شده برای متغیر مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی (۰/۳۷۸) در سطح خطای ۰/۰۱ معنی دار است.بنابراین می توانیم بگوئیم که متغیر مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی بر تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای موثر است.یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی، میزان تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای سطح شهر تهران به مقدار ۰/۳۷۸ انحراف استاندارد افزایش می یابد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده ی آن نیز برابر با ۰/۱۴۱ است، بدین معنی که متغیر مشارکت در قبال دریافت مشوق مالی ۱۴/۱درصد از تغیرات تمایل به مشارکت را تبیین می کند.

ف۵- بنظر می رسد میزان زمانی که شهروندان می توانند به پارکشان اختصاص دهند در تمایل به مشارکت آنها موثر است

با توجه به جدول۱۴ ضریب رگرسیونی استاندارد شده برای متغیر میزان زمانی که شهروندان می توانند به پارکشان اختصاص دهند (۰/۴۱۴) در سطح خطای ۰/۰۱ معنی دار است.بنابراین می توانیم

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

بگوئیم که متغیر میزان زمانی که شهروندان می توانند به پارکشان اختصاص دهند بر تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای موثر است. یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر میزان زمانی که شهروندان می توانند به پارکشان اختصاص دهند، میزان تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای سطح شهر تهران به مقدار ۰/۴۱۴ انحراف استاندارد افزایش می یابد. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده ی آن نیز برابر با ۰/۱۶۹ است، بدین معنی که متغیر میزان زمانی که شهروندان می توانند به پارکشان اختصاص دهند حدود ۱۷/۰درصد از تغیرات تمایل به مشارکت را تبیین می کند.

رگرسیون گام به گام

به منظور شناخت بیشتر عوامل مؤثر بر متغیر وابسته از رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد. بدین منظور کلیه ی متغیرهایی که از لحاظ نظری می توانستند بر متغیر وابسته تأثیر بگذارند را وارد معادله ی رگرسیون کرده، سپس تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته مورد بررسی قرار گرفتند.

تأثیر متغیرهای مستقل بر تمایل به مشارکت

همان‌گونه که در جدول ۱۵ مشاهده می‌گردد به منظور تحلیل عوامل موثر بر تمایل به مشارکت شهروندان ابتدا متغیر تصور فرد از مهارت ها و تخصص هایش وارد معادله‌ی رگرسیونی شد. مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۲۳۱ است که نشان می‌دهد ۲۳/۱ درصد از کل تغییرات میزان تمایل به مشارکت شهروندان وابسته به متغیر مستقل تصور فرد از مهارت ها و تخصص هایش است. همچنین ضریب بتای ۰/۴۸۳، بدین معنی است که به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر تصور از مهارت ها و تخصص های افراد، میزان تمایل به مشارکت آن‌ها به میزان ۰/۴۸۳ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

در گام دوم متغیر گرایش به رفتار نیز وارد مدل رگرسیونی شد، که در اثر این متغیر، آماره ضریب تعیین تعدیل‌شده به ۰/۳۳۳ افزایش یافت، که نشان می‌دهد ۳۳/۳ درصد از کل تغییرات تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله ای سطح شهر تهران وابسته به متغیرهای مستقل واردشده در مدل است. همچنین ضریب رگرسیونی استانداردشده با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ برابر با ۰/۳۴۱ است، بدین معنی که به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر گرایش به رفتار، تمایل به مشارکت آن‌ها نیز به میزان ۰/۳۴۱ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

در مرحله‌ی سوم متغیر میزان فرصتی که شهروندان می توانند صرف فعالیت در پارک نمایند وارد معادله‌ی رگرسیون شده است. آماره ضریب تعیین تعدیل‌شده با ورود این متغیر به ۰/۳۷۶ افزایش یافته است، همچنین با توجه به این‌که مقدار آزمون F (۶۸/۷۹۱) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ ، معنادار است، نشان می‌دهد متغیرهای مستقل وارد شده در معادله قادرند تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند. ضریب بتا در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ برابر با ۰/۲۳۳ است، بنابراین می‌توان عنوان کرد که به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر میزان زمان اختصاصی به پارک، میزان تمایل به مشارکت آن‌ها نیز به میزان ۰/۲۳۳ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

در مرحله چهارم متغیر مشارکت در قبال مشوق مالی را وارد مدل رگرسیونی کردیم.آماره ضریب تعیین تعدیل شده با ورود این متغیر به ۰/۴۰۱ افزایش یافته است که نشان می دهد ۴۰/۱ درصد از کل واریانس متغیر وابسته تمایل به مشارکت مراجعین به پارک های محله-ای سطح شهر تهران، توسط متغیرهای مستقل تبیین می شود.با توجه به معنی داری مقدار آزمون F (۵۷/۳۲۱) در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۱، می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مدل خوبی بوده و مجموعه متغیرهای مستقل قادرند تغییرات تمایل به

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

جدول ۱۵. رگرسیون چندگانه عوامل موثر بر تمایل شهروندان به مشارکت در مدیریت و توسعه پارک ها

	۱			۲			۳			۴		
	B	Beta	Sig	B	Beta	Sig	B	Beta	Sig	B	Beta	Sig
تصور از مهارت و تخصص	۰/۸۸۸	۰/۴۸۳	۰/۰۰۰	۰/۶۸۲	۰/۳۷۱	۰/۰۰۰	۰/۵۶۴	۰/۳۰۷	۰/۰۰۰	۰/۴۶۱	۰/۲۵۱	۰/۰۰۰
گرایش به رفتار				۱/۱۶۰	۰/۳۴۱	۰/۰۰۰	۰/۹۷۲	۰/۲۸۶	۰/۰۰۰	۱/۰۰۹	۰/۲۹۷	۰/۰۰۰
زمانی اختصاصی به پارک							۰/۷۰۹	۰/۲۳۳	۰/۰۰۰	۰/۵۹۳	۰/۱۹۵	۰/۰۰۰
مشارکت در قبال مشوق مالی										۱/۱۷۵	۰/۱۷۷	۰/۰۰۰
هنجار ذهنی												
اعتماد به عملکرد شهرداری												
تصور از اهمیت مشارکت												
Adjusted R												
Square	۰/۲۳۱			۰/۳۳۳			۰/۳۷۶			۰/۴۰۱		
F	۱۰۲/۲۷۵			۸۵/۲۷۵			۶۸/۷۹۱			۵۷/۳۲۱		
Sig	۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		

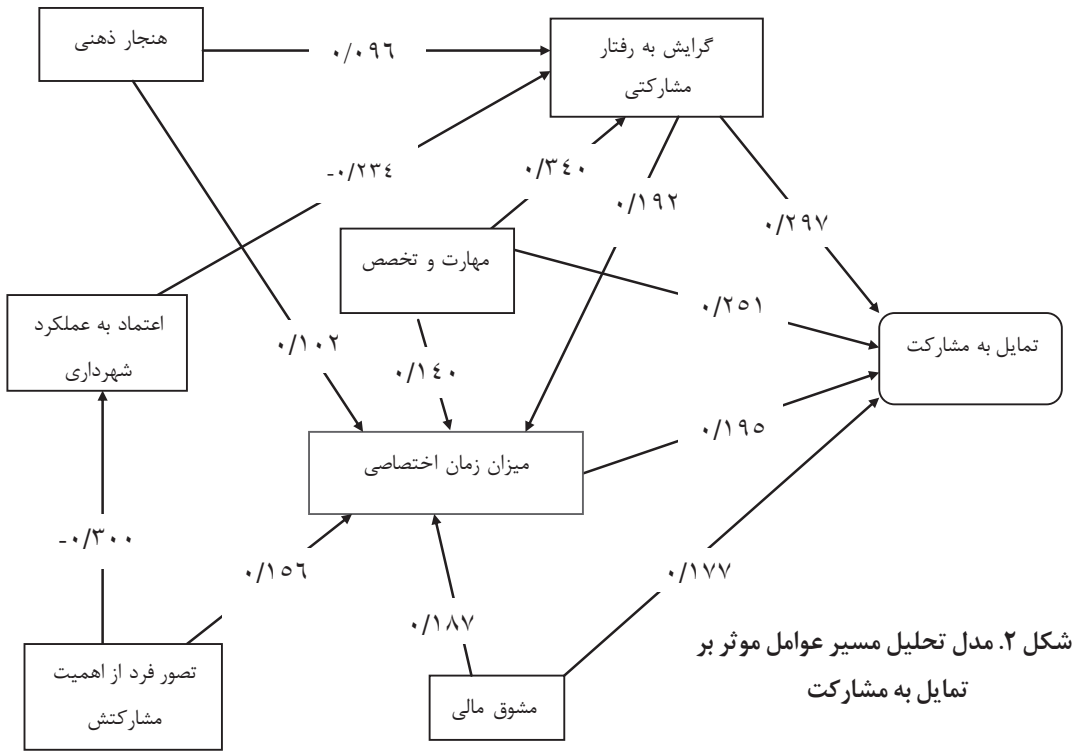

شکل ۲. مدل تحلیل مسیر عوامل موثر بر تمایل به مشارکت

مشـارکت را تبییـن کننـد. در گام آخـر، بـه دلیل عدم معنـادار بـودن اثر متغیرهای هنجارهـای ذهنی، اعتماد بـه عملکـرد شـهرداری بـدون مشـارکت شـهروندان و تصـور از اهمیـت مشـارکت در مـدل رگرسـیونی، ایـن متغیرهـا از مـدل خـارج شـده اند.

نتیجه گیری و جمعبندی

نتایـج تجزیـه و تحلیل توزیع فراوانی پاسـخگویان مورد مطالعـه بر حسـب گویه های متغیر تمایل به مشـارکت در مدیریـت و توسـعه فضـای سـبز برابـر بـا میانگیـن رتبـه ای کل ۳,۳۶ (در بـازه ۱ الـی ۵) اسـت که این امر بیانگـر تمایل متوسـط بـه بالای مراجعین به مشـارکت در مدیریت و توسـعه فضای سـبز پارک محله ای شـان اسـت. ایـن یافتـه توصیفـی می توانـد امیـد بخـش برنامه ریـزان و مدیـران شـهری در برنامه ریـزی همـراه با مشـارکت شـهروندان باشد. مسـلماً مقدمه تحقق هر طـرح مشـارکتی آمادگـی و همراهی کسـانی اسـت که بـه نوعی بخشـی از زندگی شـان از این امر متأثر اسـت و یافته هـای توصیفـی مـا نشـان از آمادگـی ذهنـی و روانی متوسـط به بالای شـهروندان جهت مشـارکت در مدیریت و توسـعه پارک های محله ای دارد. در بررسـی عوامـل موثـر بـر تمایـل شـهروندان بـه مشـارکت از متغیرهـای مسـتخرج از نظریـات آیـزن و فیـش باین و رابـرت دال بهـره بردیـم کـه در ادامه بـه توصیف نتایج ایـن متغیرهـا مـی پردازیـم. با توجـه به نتایـج تحقیق در بررسـی متغیرگرایـش بـه رفتار (تصور فـرد از پیامد هـای مثبت یـا منفی مشـارکت). در مجمـوع میانگین رتبـه ای ایـن متغیـر برابر بـا ۳,۳۴ می باشـد که حاکی از موافقـت متوسـط به بـالای مراجعین بـا نتایج مثبت مشـارکت شـهروندان در امـور پارک هـا مـی باشـد. در بررسـی نتایـج دومیـن متغیـری کـه از نظریـه آیـزن و فیـش باین اقتبـاس کردیـم. در مجمـوع میانگیـن رتبـه ای متغیـر هنجـار ذهنی برابـر با ۲,۸۸ می باشـد کـه بیانگر موافقت متوسـط بـه بالای مراجعیـن با عدم احسـاس هنجارهـای اجتماعـی مرتبط با مشـارکت در امـور پـارک هاسـت. هنجارهـای ذهنـی بیانگـر عوامل بیرونـی اسـت کـه فـرد را بـه انجام کنـش وا مـی دارد. بطـور مثـال کنـش بسـتن کمربنـد ایمنـی، یکـی برمی گـردد بـه اینکـه فـرد بـرای ایـن عمـل چـه

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۸ بهار ۹۴
No.38 Spring 2015

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

پیامدهـای مثبـت یـا منفی متصـور اسـت و دیگری بر می گـردد بـه وضعیـت هنجارهـای اجتماعـی (کـه در قالـب نظـر دیگـران مهـم، وضعیـت قوانیـن و مقـررات تبلـور می یابـد) کـه آیـا فرد را بـه انجام کنـش ترغیب می دارنـد یـا از آن بـاز می دارنـد. در ایـن تحقیـق وضعیـت هنجـار ذهنـی بیانگر آن اسـت که کنشـگران بطـور متوسـط (۲,۸۸) موافـق ایـن قضیـه هسـتند که هنجـار اجتماعـی را بـرای مشـارکت در امور پـارک ها احسـاس نمی کننـد. بـر اسـاس نظریـه آیـزن و فیـش بایـن وجـود هنجار ذهنـی لزوماً به قصـد و نیت فرد به انجـام آن کنـش منجر نمی شـود مگر اینکه فـرد برای ایـن هنجارهـای اجتماعـی اهمیـت قائـل باشـد لـذا بمنظـور سـنجش میزان اهمیتـی که فرد بـه تبعیت از نظـر دیگران قائل اسـت، میزان موافقت پاسـخگویان را بـا گویـه «اگـر دیگـران در امـور پارک هـا مشـارکت کننـد مـن هـم حاضـرم سـهمی در آن داشـته باشـم» سـنجیدیم کـه نتایـج حاکی از آن اسـت که بیشـترین فراوانـی (۳۹,۶ درصـد) مربـوط بـه گزینـه موافقـم می باشـد و کمتریـن فراوانـی مربـوط بـه گزینـه مخالفـم (۳,۶ درصـد) می باشـد. نیـز میانگین رتبـه ای آن برابر با ۳,۵۹ می باشـد که حاکی از آن اسـت که شـهروندان بـا ایـن گـزاره در سـطح متوسـط بـه بالایـی موافقـت دارنـد. بعبارتـی در صورت وجـود و تقویـت هنجارهای اجتماعی از سـوی نهادهـای فرهنگی می تـوان امیدوار بـود کـه در تصمیـم و تمایـل شـهروندان به مشـارکت موثـر واقـع شـوند، چنانکه شـواهد نیز گـواه این مطلب اسـت که اگر شـهروندان وجود چنیـن هنجار اجتماعی را در قالـب تشـویق، و ترغیب احسـاس کننـد حاضر به همـکاری در سـطح متوسـط بـه بالایـی هسـتند. در بکارگیـری متغیرهـای نظریـه رابـرت دال، تجزیـه و تحلیـل توزیـع فراوانـی بـر حسـب گویـه هـای متغیـر تصـور فـرد از اهمیـت مشـارکتش نتایـج حاکـی از آن اسـت کـه بطـور متوسـط پاسـخگویان میـزان اهمیت مشـارکت شـان را متوسـط و بالاتـر(۳,۴۰) ارزیابـی کرده انـد. میانگین رتبـه ای متغیر تصور فـرد از مهارت و تخصصـش برابـر بـا ۲,۹۹ مـی باشـد کـه بیانگـر این اسـت که پاسـخگویان در سـطح متوسـط با این قضیه موافقنـد کـه دارای مهـارت مدیریـت پارکشـان مـی باشـند. نتایـج تجزیـه و تحلیـل توزیـع فراوانـی پاسـخگویان مـورد مطالعه بر حسـب گویه هـای متغیر اعتماد به کارایی و عملکرد شـهرداری بدون نظرداشـت مشـارکت شـهروندان در اداره امـور پارک ها نشـان می دهـد که بیشـترین میـزان مخالفت پاسـخگویان با این عبـارت بـوده اسـت کـه شـهرداری در اداره امـور پارک ها نیازی به مشـارکت مـردم ندارد.با توجـه به میانگین رتبـه ای کل(۲,۳۱) گویـه هـای ایـن متغیـر شـاهد اعتماد متوسـط به پائین پاسـخگویان نسـبت به کارائی و عملکـرد شـهرداری بـدون در نظـر گرفتن مشـارکت شـهروندان در اداره امـور پارک ها هسـتیم. در بررسـی روابـط همبسـتگی و علـی دو متغیـره میـان متغیرهـا طبـق نتایـج به دسـت آمده می تـوان عنوان کـرد: بین گرایـش بـه رفتـار (تصـور فـرد از پیامدهـای مثبـت و منفـی مشـارکت) و تمایـل بـه مشـارکت رابطـه علـی برقـرار اسـت بدیـن معنـا کـه تصـور فـرد از پیامدهای مثبـت مشـارکت در امور پارک های محلـه ای در میزان تمایل شـهروندان به مشـارکت موثر اسـت.طبق نظریه کنـش مسـتدل آیـزن و فیش باین انجام کنش وابسـته بـه قصـد و نیـت کنشـگر بـه انجـام کنـش دارد و ایـن قصـد و نیـت به انجـام کنش زمانی شـکل می گیرد که یکـی، فـرد نسـبت بـه نتایـج انجـام آن کنـش نگـرش مثبتـی داشـته باشـد و دیگـری، هنجارهـای اجتماعی موافـق انجـام کنـش نیـز حامـی و حمایتگر و الـزام آور چنیـن کنشـی باشـد.در بررسـی تمایـل شـهروندان به مشـارکت طبـق نتایج بدسـت آمده بین هنجـار ذهنی (تصـور فـرد از هنجار اجتماعـی) و تمایل به مشـارکت رابطه علی برقرار نیسـت.اما چنانکـه در مرور نظری نیز بدان اشـاره شـد وزن ایـن دو متغیر(گرایش بـه رفتار و هنجـار ذهنـی) لزوماً باهـم برابر نبـوده و گاه یکی وزن بیشـتر را در تعیـن قصـد و نیـت فـرد در انجـام کنـش دارد. در ایـن تحقیـق نیـز متغیـر گرایـش بـه رفتـار با ضریب رگرسـیونی اسـتاندارد شـده (۰,۲۸۱) در سطح خطـای ۰,۰۱ معنـی دار اسـت در حالـی کـه متغیـر

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

هنجـار ذهنـی بـا ضریـب رگرسـیونی اسـتاندارد شـده (۰,۰۴۴) در سـطح خطـای ۰,۳۹۶ معنـی دار نیسـت. نیـز ضریـب تعییـن تعدیـل شـده ی متغیـر گرایش به رفتـار ۷,۷ درصـد از تغیـرات تمایـل بـه مشـارکت را تبییـن می کنـد ایـن در حالیسـت کـه متغیـر هنجـار ذهنـی در تبییـن تمایـل بـه مشـارکت سـهمی نـدارد. هـدف نظریـه آیـزن و فیـش بایـن پیـش بینـی رفتـار اسـت. براین اسـاس وقوع یک رفتـار زمانی قوت خواهد گرفـت کـه قصـد و نیـت چنیـن کاری در فـرد شـکل بگیـرد و بـه نوبـه خـود قصـد و نیـت بـرای انجـام یک رفتـار زمانی شـکل می گیـرد که گرایش فـرد به انجام آن رفتـار مثبت باشـد و نیـز هنجاری ذهنـی مرتبط با آن، فـرد را بـه انجـام آن رفتـار ترغیـب، تشـویش و یـا حتـی وادار کنـد. حـال براسـاس نتایج بدسـت آمده از یافته هـای تحقیـق قصـد و تمایل شـهروندان بـه انجام رفتـار (در پژوهـش مـا مشـارکت در امـور پارک ها) در سـطح متوسـط بـه بالایـی قـرار دارد.لـذا می توانیـم بر اسـاس یافته هـای پژوهـش و بـا تکیـه بـر چهارچـوب نظـری پیش بینـی کنیـم کـه اگـر نهادهـای متولـی فضای سـبز، در راسـتای سـهیم کـردن شـهروندان در تصمیـم گیـری، برنامه ریـزی و اجرا اقدام کنند شـاهد اسـتقبال و مشـارکت متوسـط بـه بـالای شـهروندان خواهنـد بـود. دسـته دیگـر از فرضیـات تحقیـق را از نظریـه رابـط دال اسـتخراج نمودیـم کـه نتایـج آزمون فرضیـات آنهـا به شـرح ذیـل بـود: طبق نتایـج تحقیق بیـن تصـور فـرد از اهمیـت مشـارکتش و تمایـل بـه مشـارکت رابطـه علـی برقـرار اسـت. بدیـن معنـی که متغیـر تصـور فـرد از اهمیـت مشـارکتش بـر تمایل به مشـارکت مراجعیـن بـه پـارک هـای محلـه ای موثـر اسـت. هرچه فرد اهمیت بیشـتری به مشـارکتش قائل باشـد تمایل بیشـتری نیز برای مشـارکت از خود نشان خواهـد داد. طبـق نتایـج تحقیـق بیـن تصـور فـرد از مهـارت هـا و تخصـص هایـش در زمینه امور پـارک ها و تمایـل بـه مشـارکت او رابطـه علـی مسـتقیم برقـرار اسـت. بدیـن معنـا کـه هرچـه فـرد خـود را صاحـب مهـارت و تخصـص بدانـد تمایـل بیشـتری نیـز بـه مشـارکت از خود نشـان خواهد داد. نتایج تحقیق نشان مـی دهـد اعتمـاد شـهروندان بـه کارائـی و عملکـرد شـهرداری در مدیریـت پـارک هـا بـدون مشـارکت شـهروندان در تمایـل بـه مشـارکت آنها تأثیـر معکوس اسـت. بدین معنا که هر چه شـهروندان اعتماد کمتری بـه ایـن مطلـب داشـته باشـند کـه شـهرداری بـدون مشـارکت شـهروندان مـی تواند امـور پارک هـا را بهتر اداره کنـد تمایـل بیشـتری به مشـارکت از خود نشـان مـی دهنـد و برعکس هر چه شـهروندان معتقد باشـند کـه شـهرداری مـی توانـد بـدون مشـارکت آنهـا امـور پـارک هـا را بـه نحو مطلـوب اداره کند تمایـل کمتری به مشـارکت از خود نشـان می دهند و این مسـأله این فرضیـه رابرت دال را در زمینـه افزایش احتمال مداخله و مشـارکت فـرد تأییـد می کنـد کـه اگـر فـرد معتقـد باشـد کـه خـودش خـوب عمـل نکند،نتایـج کارهـا رضایـت بخـش نخواهد بود. دال اشـاره مـی کند هرچه مشـکلات وارد شـدن در برخی فعالیت ها بیشـتر باشد احتمـال مشـارکت در آن کمتر خواهـد بود.وقتی فرد از فعالیتـی انتظـار دریافـت پاداش کلان را داشـته باشـد راغـب خواهـد بـود بـر مشـکلات موجـود غلبـه کند و حتـی هزینـه های آن را هـم متحمل گـردد ولی وقتی ببینـد کـه پـاداش ناچیز بـوده یـا اصلا وجـود خارجی ندارد،کافـی اسـت معمولی ترین موانـع و هزینه ها او را مایـوس و از دنبـال کـردن آن باز دارد. یکی از مسـائلی کـه بنظـر می رسـید مـی توانـد در بحث فراهـم بودن امکان شـرایط مشـارکت مطرح باشـد بحث زمانی بود کـه مراجعیـن امـکان تخصیـص آن را بـرای مشـارکت داشـتند. لـذا این فـرض را مـورد آزمون قـرار دادیم که میـزان زمانی کـه مراجعین مـی توانند برای مشـارکت در اداره امـور پـارک صـرف کننـد بـر روی ابـراز تمایل آنهـا بـه مشـارکت تأثیـر مـی گـذارد. نتایـج آزمـون فرضیـات نشـان داد کـه ضریب رگرسـیونی اسـتاندارد شـده بـرای متغیـر میـزان زمانـی کـه شـهروندان مـی توانند به پارکشـان اختصاص دهند (۰/۴۱۴) در سـطح خطـای ۰/۰۱ معنی دار اسـت. همچنین ضریب تعیین تعدیـل شـده ی آن نیـز برابـر بـا ۰/۱۶۹ بـود، بدیـن

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

معنـی کـه متغیـر میـزان زمانـی کـه شـهروندان مـی تواننـد به پارکشـان اختصاص دهند حـدود ۱۷/۰درصد از تغیـرات تمایـل بـه مشـارکت را تبییـن مـی کنـد. فرضیـه دیگری کـه آنـرا آزمودیم تأثیر مشـوق مالی بر میـزان تمایـل بر مشـارکت بـود که ضریب رگرسـیونی اسـتاندارد شـده برای متغیر مشـارکت در قبال دریافت مشـوق مالـی (۰/۳۷۸) در سـطح خطـای ۰/۰۱ معنـی دار بـود. ضریـب تعییـن تعدیـل شـده آن نیـز برابـر با ۰/۱۴۱ اسـت، بدیـن معنـی کـه متغیـر مشـارکت در قبـال دریافـت مشـوق مالـی ۱۴/۱درصـد از تغیـرات تمایـل بـه مشـارکت را تبییـن می کنـد. نهایتـا پس از انجـام رگرسـیون چنـد متغیره بـه روش گام بـه گام از میـان متغیـر هـای مسـتقل، چهـار متغیـر گرایـش به رفتـار، تصـور فـرد از مهـارت هـا و تخصـص هایـش، مشـوق مالـی و میزان زمـان اختصاصی برای مشـارکت در مـدل رگرسـیونی باقـی ماندنـد و مابقـی از مـدل خـارج شـدند. نتایـج پژوهـش خـی- ژانـگ شـان در پیمایشـی که به بررسـی گرایش به مشـارکت در برنامه ریزی، مدیریت و طراحی فضای سـبز شـهری در شـهر گوانگـژو پرداخـت، نشـان مـی دهـد کـه شـهروندان نگـرش مثبـت و تمایـل قـوی نسـبت بـه مشـارکت دارنـد. نتایـج پژوهـش ما نیـز از تمایل توسـط به بالای شـهروندان بـه مشـارکت حکایـت دارد. خـی نتیجـه گیـری مـی کنـد کـه بـا وجـود اینکـه دولـت چیـن با توجـه بـه سـاختار تمرکزگـرا سـهم چندانـی بـرای مشـارکت هـای مردمی قائل نیسـت اما بـر اثر تحولات جهانـی و افزایـش آگاهـی مدنـی منجر بـه تقویت پایه های نظری مشـارکت عمومی شـده اسـت. در ایران نیز در وضعیت مشـابه شـاهد مدیریت تمرکزگرای شـهری هسـتیم کـه این مسـأله منتهی بـه پائین بـودن میزان مشـارکت عینـی شـده اسـت (همچنانکـه در پیشـینه تجربـی ذکـر آن رفـت). اما همسـو با نتایج ژانگ شـان مـا نیـز شـاهد تمایل متوسـط به بـالای شـهروندان به مشـارکت هسـتیم کـه مـی توانـد مـا را بـه دورنمـای مشـارکت اجتماعـی در ایـران امیـدوار کنـد. بـر پایـه مطالعـات علـوی تبـار دربـاره مشـارکت شـهروندان در اداره امـور شـهری، ارزیابـی هزینه- فایـده از متغیرهای مهـم در تبییـن مشـارکت محسـوب مـی شـود. نتایـج پژوهـش مـا نیز نشـان مـی دهد کـه متغیـر گرایش به رفتـار (ارزیابی فـرد از فواید مثبـت و هزینه های منفی مشـارکت) با ضریب اسـتاندارد (۰,۲۱۶) رتبه دوم را در تبییـن متغیر وابسـته به خـود اختصـاص داده. این امر را مـی تـوان تأکیـدی بـر رویکـرد انتخـاب عقلانـی دانسـت کـه انسـان ها را موجـودات عاقلـی می داند که پیـش از اقـدام به کنش، بـه محاسـبه پیامدهای مثبت و منفـی آن مـی پردازنـد. طبـق نتایـج تحقیـق خلیل کلانتـری کـه پژوهشـی را بـه عنـوان امـکان سـنجی همیارانـه ای پـارک هـا انجـام داده اسـت ۶۸/۸ درصـد پاسـخگویان حاضـر بودنـد در قبـال دریافـت هزینه ای در مدیریـت پـارک ها مشـارکت کنند. ما نیـز در نتایج تحقیـق خـود بـه نتایج مشـابهی دسـت یافتیـم. بدین صـورت کـه متغیر مسـتقل مشـارکت در قبال مشـوق مالـی جزء متغیرهایی اسـت که در مدل رگرسـیونی ما بـا ضریـب اسـتاندارد (۰/۱۷۷) رابطه علی معنـاداری با تمایـل بـه مشـارکت در مدیریت و توسـعه پـارک های محلـه ای دارد. در پایـان ذکر این مطلب ضروری اسـت کـه پژوهـش حاضر تنهـا تلاش کم دامنـه ای برای فهم بخشـی از مسـائل پیرامون بحث مشـارکت اسـت. لذا با توجـه بـه اهمیـت یافتـن روز افـزون نقـش مشـارکت شـهروندی در عرصه هـای مختلـف،از جملـه مدیریـت شـهری، ضـروری اسـت گام هـای عملی تـری بـرای سـهیم کردن شـهروندان در مدیریت شـهری برداشـته شـود.در همین راسـتا در ادامه به نکات چندی (برآمده از نتایـج تحقیـق) در زمینـه مشـارکت در مدیریـت و توسعه پارک های محله ای اشاره می گردد:

۱. بـا توجـه به یافته هـای تحقیق که حاکـی از آمادگی متوسـط به بالای شـهروندان به مشـارکت در مدیریت پارک هـای محلـه ای دارد، توصیـه می شـود در دیگـر زمینه هـا نیـز چنین تحقیقاتـی انجام گیرد تـا پیش از هـر اقدامـی در راسـتای واگـذاری امـور به خـود مردم، آمادگـی ذهنـی و روانـی آنها مدنظر قـرار گیرد.

۲. طبـق یافته هـای تحقیـق، مراجعیـن بـه پارک های

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

محلـه‌ای تمایـل خـود را بـه مشـارکت در مدیریـت، حفـظ و توسـعه فضای سـبز نشـان داده‌اند.لـذا توصیه مـی شـود سـازمان‌های مرتبط بـا فضای سـبز بمنظور آشـنایی شـهروندان با انـواع گل‌ها،گیاهـان و درخت‌ها و نیـز بـرای حفـظ و نگهـداری از فضـای سـبز پـارک هـای محلـه ای همایـش هایـی را در همیـن راسـتا بـا دعـوت از شـهروندان برگـزار کنند.

۳. بمنظـور بسترسـازی بـرای مشـارکت شـهروندان توصیـه می‌شـود بـرای هـر پـارک محلـه‌ای سـایت یا وب گاه اینترنتـی ایجـاد گـردد و از ایـن طریق از علاقه منـدان بـه مشـارکت دعـوت به همـکاری بعمـل بیاید.

۴. می تـوان بـا توجـه بـه فصولی کـه زمان کاشـت گل هـا، گیاهـان و درختان اسـت با اطلاع رسـانی، از اهالی محـل بـرای مشـارکت در تصمیـم گیری برای کاشـت نـوع گل هـا و گیاهـان بهره مند شـد.

۵. بـا توجـه به آمادگـی شـهروندان برای مشـارکت در مدیریـت و توسـعه پـارک هـای محلـه ای توصیـه می شـود در صـورت امـکان دفتـر مشـارکت هـای مردمی، در هـر پـارک ایجاد گـردد و هماهنگی هـای آتی برای جلـب مشـارکت‌های مردمـی در زمینه‌هـای حفـظ و ایجـاد فضـای سـبز، فعالیـت هـای فرهنگی،هنـری و ورزشـی از ایـن طریـق صـورت گیرد.

۶. بمنظـور آشـنایی هرچـه بیشـتر شـهروندان بـا انواع گل هـا، گیاهـان و نحـوه نگهـداری آنهـا، می تـوان کلاس هایـی را با عنوان آشـنایی با پـرورش و نگهداری گل‌هـا و گیاهـان خانگـی در دفتـر مشـارکت هـای مردمـی و یـا حتـی در فضای عمومـی پارک هـا برگزار نمود.

۷. می تـوان بخشـی از فضـای پـارک را بـرای ایجـاد گل خانـه اختصـاص داد.فضـای گلخانه را نیـز می توان به چند بخش تقسـیم کرد و مسـئولیت هر بخش را به یـک خانـواده اختصـاص داد تا شـهروندان خود تصمیم بگیرنـد، گل و گیاهـی را کـه دوسـت دارنـد پـرورش دهنـد. در ایـن ارتباط بهتر اسـت که مسـئولین اجرایی متعاقبـاً زمینـه را برای آشـنایی با انـواع گل‌ها، گیاهان و شـرایط نگهداری-شـان فراهـم نمـوده باشـند و در صـورت امکان نهـال گل‌ها و گیاهـان را بصورت رایگان در اختیـار شـهروندان قـرار دهند. نهایتاً می تـوان برای خانـواده‌ای کـه توانسـته گل‌هـای بهتـری را پـرورش دهـد هدیـه‌ای در نظـر گرفت.

۸. در زمینـه فعالیت‌هـای هنـری می تـوان مسـابقات عکاسـی، نقاشـی، خطاطـی بـا موضوعـات مرتبـط بـا فضـای سـبز ترتیـب داد.

۹. باتوجـه بـه یافته هـای پژوهش برخی از شـهروندان خیـر تمایـل دارنـد در امـور عـام المنفعـه مسـاعدت نماینـد. لـذا بدیـن منظـور مـی تـوان از طریـق وبـگاه اینترنتـی و یـا از طریق دفتـر مشـارکت‌های مردمی از شـهروندان کـه بیشـترین درگیـری را با مسـائل پارک دارنـد درخواسـت کـرد تـا نیازها و مشـکلات پـارک را در میـان گذارنـد و از خیریـن تقاضـا بعمـل آورد تـا در زمینـه رفـع ایـن نیازهـا و کمبـود امکانـات مسـاعدت نماینـد و بـه آنهـا اطمینـان داد کـه مسـاعدت آنها در همـان پارک محلـه‌ای خودشـان مصروف خواهد شـد.

۱۰. از امکانـات بالقـوه برخـی پارک ها مـی تواند کمال اسـتفاده را بعمـل آورد بطـور مثـال برخـی پارک‌ها که محصـور در میـان دیوارهای مناطق مسـکونی هسـتند امـکان ویـژه ای را بـرای برگزاری مسـابقه های نقاشـی دیـواری بـا موضوعات نقش فضـای سـبز در زندگی ما، فراهم مـی آورند.

۱۱. طبـق یافتـه هـای تحقیـق بجـای تمرکـز معاونت امـور فرهنگـی شـهرداری در نقاط محدود شـهر(دور از دسـترس و دیـد عمـوم)، آن هـم در سـاختمان هایـی چنـد طبقـه و بـا نیـروی انسـانی بـه نسـبت زیـاد کـه خـود را مسـئول برنامـه ریـزی فرهنـگ عمومـی تلقی مـی کننـد (که ایـن نیـز از بقایـای تفکر تمرکزگـرا در مدیریت شـهری می باشـد)، توصیه می شـود، پارک‌ها کـه محـل اجتمـاع و بـه نوعـی عمومـی تریـن فضـای زندگـی شـهری در تهران را تشـکیل می دهنـد. بعنوان محلی برای اسـتقرار معاونت فرهنگی شـهرداری (البته در انـدازه ای وچـک و کارا)در نظـر گرفتـه شـود تا هم بتوانـد بیشـترین ارتبـاط را با بتن مردم داشـته باشـد، نیازهـا را بشناسـد و هـم بـا بهره‌منـدی از مشـارکت

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

مـردم در سـطوح مختلف برنامه ریـزی، طراحی و اجرا، اقدامـات واقـع بینانـه و عملـی در زمینه امـور فرهنگی صـورت پذیرد.

منابع و ماخذ

- ابراهیـم پـور، سـهیلا (۱۳۸۸) بررسـی عوامـل موثـر بـر مشـارکت اجتماعـی سـالمندان در اداره امور شـهر، مطالعه موردی سـالمندان منطقه ۱۰ شـهرداری تهران، پایـان نامـه کارشناسـی ارشـد، دانشـگاه آزاد اسـلامی، واحـد علـوم و تحقیقات

- اسـدی و همـکاران (۱۳۸۹) امکان سـنجی مدیریـت همیارانـه ای پارک هـا در شهرسـتان کـرج، مجله منابع طبیعـی ایـران، دوره ۶۳، شـماره ۲،از صفحـه ۱۰۹ تـا ۱۲۶

- تقوایـی و همـکاران(۱۳۸۸) تحلیـل بـر سـنجش عوامـل موثـر بـر مشـارکت شـهروندان در مدیریـت شـهری (مطالعـه مـوردی، منطقـه ۴ شـهر تبریـز)، مطالعـات و پژوهش هـای شـهری و منطقـه ای، سـال اول، شـماره ۲،۳۶-۱۹

- حسـینی، سـید علـی(۱۳۸۸) برنامه ریزی شـهری و منطقـه ای بـا مردم، رشـت، نشـر فرهنـگ ایلیا.

- دال، رابـرت (۱۳۶۴) تجزیه و تحلیل جدید سیاسـت، تهران، مترجم و ناشـر حسـین ظفریان.

- رضائـی، عبدالعلی (۱۳۷۵) مشـارکت اجتماعی هدف یـا ابزار توسـعه، ماهنامه اطلاعات سیاسـی و اقتصادی، شـماره ۱۱۰-۱۰۹، تهران، موسسه اطلاعات.

- رفیع‌پـور، فرامـرز (۱۳۷۲) سـنجش گرایـش روسـتائیان نسـبت بـه جهـاد سـازندگی و عوامـل مؤثر بـر آن، پژوهشـی در سـه اسـتان: اصفهـان، فـارس و خراسـان، تهـران، مرکـز تحقیقـات روسـتایی، وزارت جهـاد سـازندگی

- زارع، سـارا (۱۳۸۹) نقـش سـرمایه اجتماعـی در مشـارکت شـهروندان در امـور پارک هـای جنگلـی، مجلـه جنـگل ایران، سـال دوم، شـماره ۴، صفحه ۲۷۳ تـا ۲۸۵

- علوی تبار،علیرضـا(۱۳۷۹) مشـارکت در اداره ی امور شـهرها، بررسـی الگـوی مشـارکت شـهروندان در اداره امـور شـهرها (تجـارب جهانـی و ایـران)، ج اول، تهران، انتشـارات سـازمان شـهرداری های کشور

- غفـاری و همـکاران (۱۳۹۰) طـرح اولیـه پایـان نامه هـای اجتماعی شـهرداری تهـران، معاونت خدمات شـهری شـهرداری تهـران، دانشـکده علـوم اجتماعـی دانشـگاه تهـران

- غفاری،غلامرضا،جمشـیدزاده، ابراهیـم (۱۳۹۰) مشـارکت های مردمـی و امـور شـهری، اداره کل مطالعـات اجتماعـی و فرهنگـی شـهرداری، جامعـه و فرهنـگ، تهـران

- غفـاری، غلامرضـا و نیـازی، محسـن (۱۳۸۶) جامعه شناسـی مشـارکت، نشـر نزدیک، تهران

- فولادیـان و همکاران (۱۳۴۷) نظریه ها و پارادایم های مشـارکت در جامعه شناسـی، مشـهد، انتشـارات سخن گستر

- کلانتری، عبدالحسـین (۱۳۹۰) بررسـی پتانسیلهای مشـارکتی شـهروندان تهرانی در امور شـهری، همایش ملـی الگـوی ایرانـی و اسـلامی پیشـرفت (دومیـن جشـنواره خدمـات شـهری و مشـارکت شـهروندی)

- کلانتـری، عبدالحسـین، فلاحـی گیـلان، روح الله، روشـنفکر، پیـام (۱۳۸۸) جایگاه مشـارکت شـهروندان در اسـناد بـالا دسـتی، مرکـز مطالعـات و برنامـه ریزی شـهر تهـران، دانش شـهر شـماره ۴

- موسـوی، میرطاهـر (۱۳۹۱) درآمـدی بـر مشـارکت اجتماعـی، تهـران، انتشـارات جامعه شناسـان

- Ajzen, I., and M. Fishbein. (1980). Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior. Englewood Cliffs, N,J.: Prentice Hall, Inc.

- Bright, A.D., M. J. Manfredo, M. Fishbein, and A. Bath.)1993(. Application of the Theory of Reasoned Action to the National Park Service's Controlled Burn Policy. Journal of Leisure Research, 25: 263-280.

- Bright, A.D., M. J. Manfredo, M. Fishbein, and A. Bath. (1993). Application of the Theory of Reasoned Action to the National Park Service's Controlled Burn Policy. Journal of Leisure Research, 25: 263-280.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]

- Chandool, Neemedass (1997) "Participation in Park Interpretive Programs and Visitors' Attitudes, Norms, and Behavior about Petrified Wood Theft" the faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master Of Science
- Chiesura, A. (2003). The Role of Urban Park for the Sustainable City, Wageningen University Journal of Urban Planning Vol. 36.
- Domingo,m. a. b. (1989) "Attitude-Behavior Relationship: A Comparative analysis using the /health belief model and-the theory of reasoned action" the Faculty, of the University of Delaware in partial fulfillment of the requirements for 'the degree of Master of Arts in Communication
- Fishbein, M., and M. J. Manfredo. 1992. A theory of behavior change. Influencing human behavior. In: M. J. Manfredo (Ed.), Theory and applications in recreation and tourism. Champaign, Ill: Sagamore Press.
- Girard. (1992). EEA, two _third of all Europeans now Reside in Towns or Cities, Boston in the Americans University.
- Scottish, Richard. (1987). Information Natural Heritage Trends, London
- Ulrich, R. S. (1981). Natural, Versus, Urban, Scienes Sompsycho_Physiological Effects Environ, Behave, Tokyo
- Zhang Shan. Xi.(2011).Attitude and willingness toward participation in decision-making of urban green spaces in China, Urban Forestry & Urban Greening 11, 211–217,Elsevier,journal homepage: www.elsevier.de/ufug

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-15]